

BOŚNIA I HERCEGOWINA
Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską

1. Informacje ogólne

Powierzchnia	51 129 km ²
Ludność	3,9 mln
Głowa państwa: 3-osobowe Prezydium Federacji BiH ¹	Željko Komšić (Chorwat) Željka Cvijanović (Serbka) - Przewodnicząca Denis Bečić (Bośniak)
Premier	Nermin Nikšić
Wicepremier, Minister Finansów	Toni Kraljević
Wicepremier, Minister Rozwoju, Przedsiębiorczości i Rzemiosła	Vojin Mijatović
Minister Energii, Górnictwa i Przemysłu	Vedran Lakić
Minister Handlu	Amir Hasičević
Minister Handlu Zagranicznego i Stosunków Gospodarczych	Staša Košarac
Ambasador BiH w Warszawie	Koviljka Špirić – od lipca 2019 r.
Chargé d'affaires a.i. w Sarajewie	Wojciech Skrobisz – od września 2023 r.

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

	2016	2017	2018	2019	2019	2020	2021	2022	2023	2024
PKB (dynamika w %)	3	3,2	2,7	3	3	-5,5	3,1	3,5	1,5	2,5
PKB per capita (EUR)	5 305	5 400	5 800	6 100	6 100	5 674,2	6 012,3	7 143,1	6 733	7 770
Inflacja	-0,8	0,5	0,7	0,9	0,9	-1	6,3	16,3	9,5	5,5
Bezrobocie	40,58	38,9	34,1	32,3	32,3	15,9	17,4	16,1	16,4	15,27
Dług publiczny (w % PKB)	46,5	43,5	29,2	26,1	26,1	26,1	38,34	24,80	28,12	29,7
Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (w mln EUR)	274	425	232	298	298	249	574,3	840,8	661	-

Źródła: Agencja Inwestycji Zagranicznych BiH, Dyrekcja Planowania Gospodarczego BiH

¹ Wg. Konstytucji z 1995 r. roku BiH składa się z Federacji Bośni i Hercegowiny (z siedzibą w Sarajewie) stanowiącą 51% powierzchni kraju oraz Republiki Serbskiej (ze stolicą w Banja Luce). Funkcję głowy państwa pełni wybierane w wyborach powszechnych, na 4 lata, 3-osobowe Prezydium Federacji, z Przewodniczącym na czele (Bośniak, Chorwat, Serb). Kadencja Przewodniczącego jest rotacyjna. Prezydium mianuje centralny rząd. Federacja Bośni i Hercegowiny i Republiki Serbskiej posiadają własne parlamenty i rządy. W gestii władz centralnych pozostaje: polityka zagraniczna, obronność, transport, sprawiedliwość, sprawy wewnętrzne, handel zagraniczny, finanse i skarby.

3. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

2 października 2022 r. odbyły się w Bośni i Hercegowinie wybory powszechne.

Członkami trójstronnej prezydencji BiH zostali urzędujący Željko Komšić, do którego dołączyli Denis Bećirović i Željka Cvijanović.

28 kwietnia 2023 r. Prezydium Federacji BiH powierzyło tekę premiera Nerminowi Nikšićowi, narodowości boszniackiej.

Jeżeli chodzi o **kryteria gospodarcze**, Bośnia i Hercegowina znajduje się na wczesnym etapie tworzenia funkcjonującej gospodarki rynkowej. Współpraca i koordynacja kształtowania polityki gospodarczej na poziomie państwa i pomiędzy podmiotami ulegają dalszemu pogorszeniu. W rezultacie rynek wewnętrzny kraju pozostaje rozdrobniony, co niekorzystnie wpływa na otoczenie biznesowe. Bezrobocie utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie i utrzymuje się odpływ siły roboczej. Krajowy program reform gospodarczych (ERP) w dalszym ciągu jest niskiej jakości, a wdrażanie reform jest ograniczone. ERP nie zawiera wystarczających wiarygodnych środków ogólnokrajowych, które pozwoliłyby stawić czoła głównym strukturalnym wyzwaniom gospodarczym w odniesieniu do otoczenia biznesowego, gospodarki nieformalnej, przedsiębiorstw publicznych, transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz bezrobocia. Ogólnie rzecz biorąc, wyniki gospodarcze Bośni i Hercegowiny pozostają poniżej jej potencjału, ponieważ kształtowanie polityki utrudnia impas polityczny, zbyt krótkoterminowe podejście i brak skupienia się na środkach politycznych służących budowaniu wzrostu gospodarczego.

Bośnia i Hercegowina znajduje się na wczesnym etapie lub na pewnym poziomie przygotowania pod względem zdolności do sprostania presji konkurencyjnej i siłom rynkowym w UE i poczyniła ograniczone postępy w tej dziedzinie. Jakość edukacji pozostaje niska, a kraj w dalszym ciągu pozostaje w tyle pod względem transformacji energetycznej i cyfrowej. W odpowiedzi na zmiany w globalnym popycie miały miejsce pewne dostosowania strukturalne, skupiające się na przesuwaniu wartości dodanej w kierunku usług, takich jak handel, IT i turystyka. Integracja gospodarcza z UE pozostaje wysoka, ale ogólny handel jest poniżej potencjału.

W 2020 r. gospodarka BiH skurczyła się o 5,5%, co jest m.in. wynikiem wpływu pandemii COVID-19 na sektory: produkcyjny, turystyki i transportu. W 2021 r. gospodarka odbiła o 3,1%, a w 2022 r. o 3,5%.

W 2020 roku Bośnia i Hercegowina (BiH) popadła w najgorszą recesję od 25 lat. Niesprzyjająca sytuacja demograficzna Bośni i Hercegowiny, wzrost wskaźników infekcji i trudne warunki polityczne również zaostrzyły skutki pandemii i spowodowały jeszcze większy spadek PKB do -5,5%.

Gospodarka **Bośni i Hercegowiny** mocno odbiła się w 2021 roku od kryzysu gospodarczego wywołanego pandemią. Wzrost realnego PKB był napędzany gwałtownym wzrostem eksportu oraz silnym wzrostem konsumpcji prywatnej. Wzrost produkcji w 2022 r. spowolnił do 3,5%, ponieważ wojna na Ukrainie zakłóciła handel i nasiliła wzrost cen energii i żywności.

Duże jest ryzyko pogorszenia perspektyw gospodarczych kraju ze względu na przedłużającą się wojnę w Ukrainie, która może wywołać dalsze zakłócenia w handlu światowym oraz w cenach energii i żywności. W przypadku dalszego zaostrzenia warunków na zewnętrznych rynkach finansowych może pojawić się ryzyko refinansowania. Zdolność obsługi zadłużenia może stać się problemem, jeśli ograniczona przestrzeń fiskalna zostanie osłabiona przez reakcje polityczne na wyższe ceny energii i żywności w obliczu rosnących kosztów refinansowania.

Trwały wzrost nie może nastąpić bez reform strukturalnych w celu zwiększenia produktywności, zwiększenia konkurencji, inwestowania w kapitał ludzki i wzmocnienia zarządzania. Środki mające na celu obniżenie kosztów regulacyjnych przedsiębiorstw, zwiększenie konkurencji rynkowej, wsparcie

uczestnictwa w rynku pracy oraz wzmocnienie niezależności instytucji publicznych będą sprzyjać wzrostowi w niepewnym środowisku.

Strukturalnym problemem w Bośni i Hercegowinie jest zbyt duże znaczenie sektora publicznego w gospodarce. Wzrost PKB w dużej mierze opiera się na konsumpcji i wydatkach sektora publicznego. Według MFW w podmiotach państwowych zatrudnionych jest ok. 80 tys. pracowników, co stanowi 11% całkowitego zatrudnienia, a kraj dalej nie wdrożył reform prywatyzacyjnych.

Niedostatek inwestycji, niewielka liczba przedsiębiorstw oraz niewłaściwa struktura wydatków publicznych (wysokie zarobki, małe inwestycje) hamują rozwój sektora prywatnego, który ma potencjał wzrostu i konkurencyjności. Preregulowane środowisko biznesowe, procedury biurokratyczne i koszty uzyskiwania licencji stanowią barierę dla rozwoju sektora prywatnego. Wysoki poziom szarej strefy dodatkowo utrudnia prowadzenie legalnej działalności gospodarczej.

4. Ramy prawno – traktatowe współpracy gospodarczej.

Na podstawie Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Radą Ministrów Bośni i Hercegowiny o sukcesji prawnej Bośni i Hercegowiny w stosunku do umów podpisanych między Rzeczpospolitą Polską a Socjalistyczną Federacyjną Republiką Jugosławii, zawartego w Sarajewie dnia 22 grudnia 2006 r. moc obowiązującą zachowują:

1. Porozumienie o współpracy naukowo – technicznej między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Federacyjną Ludową Republiką Jugosławii, podpisane w Warszawie dnia 14 listopada 1955 r. oraz Protokół zmieniający ww. Porozumienie, podpisany dnia 25 marca 1965 r.
2. Porozumienie między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii o współpracy w zakresie turystyki, podpisane w Belgradzie dnia 9 grudnia 1969 r.
3. Umowa między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii o wieloletniej współpracy w dziedzinie transportu, podpisana w Warszawie 25 października 1979 r.

5. Wymiana handlowa z Polską w mln EUR.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Dynamika 2023 2022	I-III 2024	Dynamika 2024 2023
Eksport	243,6	240,1	239,6	188,5	257,5	357,6	380,5	106,4%	106,2	104,4%
Import	62,3	71,1	79,7	89	125,4	173,4	141,6	80,9%	30,9	68,4%
Obroty	305,9	311,2	319,4	277,5	382,9	531,1	522,1	98,0%	137,1	93,45%
Saldo	181,3	169,1	159,9	99,5	132,1	184,2	238,9	-	75,3	-

Źródło: GUS

Dane statystyczne za 2023 r. wskazują lekki spadek wzajemnej wymiany towarowej. Wzajemne obroty osiągnęły wartość 522,1 mln EUR (spadek o 2% w porównaniu z 2022 r.). Polski eksport wyniósł 380,5 mln EUR (wzrost o 6,4%), natomiast import z BiH – 141,6 mln EUR (spadek o blisko 19% w porównaniu z 2022 r.).

Główne pozycje towarowe w polskim eksporcie stanowią:

- Kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne – 33,24 mln euro
- Paliwa mineralne – 27,32 mln euro
- Tworzywa sztuczne i art. z nich – 27,12 mln euro
- Odzież i dodatki – 20,45 mln euro
- Maszyny i urządzenia elektryczne – 17,68 mln euro
- Pojazdy nieszynowe – 16,99 mln euro
- Mięso i podroby jadalne – 14,10 mln euro
- Żeliwo i stal – 13,12 mln euro

Główne pozycje towarowe w polskim imporcie stanowią:

- Chemikalia nieorganiczne – 41,23 mln euro
- Aluminium i art. z aluminium – 17,59 mln euro
- Meble – 14,54 mln euro
- Kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne – 12,98 mln euro
- Rudy metali – 11,16 mln euro
- Obuwie – 9,51 mln euro
- Odzież – 4,75 mln euro
- Maszyny i urządzenia elektryczne – 4,62 mln euro
- Tworzywa sztuczne i art. z nich – 4,16 mln euro
- Drewno i art. z drewna – 3,09 mln euro

Bośnia i Hercegowina zajmowała w 2023 r. 56 miejsce w polskim eksporcie i 80 miejsce w polskim imporcie.

6. Współpraca z Unią Europejską.

1 czerwca 2015 r. weszło w życie Porozumienie o Stabilizacji i Stowarzyszeniu z UE.

Rada UE ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych podjęła decyzję o zniesieniu obowiązku wizowego dla obywateli BiH od dn. 15.12.2010 r.

W raporcie z października 2011 r. KE stwierdziła, że priorytetem jest utworzenie rządu centralnego. Postęp w procesie integracji z UE jest warunkowany uchwaleniem poprawek do konstytucji, zgodnie z wyrokiem ETPCz, oraz ustawy o pomocy państwowej i ustawy o spisie powszechnym. Pozytywnym przykładem działań w duchu dialogu i kompromisu, jak również koncentracji na agendzie unijnej, jest zaangażowanie BiH w Dialog strukturalny w dziedzinie sądownictwa w ramach Procesu Stabilizacji i Stowarzyszenia (SAP). Postęp w realizacji agendy "5+2"² pozostaje kluczowy dla decyzji o zamknięciu Biura Wysokiego Przedstawiciela (OHR). Mianowanie pierwszego "osobnego" Specjalnego Przedstawiciela UE (EUSR) dla BiH przyczyni się do wzmocnienia obecności UE w tym kraju i wsparcia BiH na drodze od monitoringu międzynarodowego do integracji z UE (zgodnie z konkluzjami Rady z marca 2011 r.). 14 marca 2012 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję wyrażającą zaniepokojenie brakiem postępów BiH na jej drodze do integracji z Unią Europejską.

² Konieczne do spełnienia warunki przez władze BiH, mające na celu zamknięcie Biura Wysokiego Przedstawiciela.

Dnia 15 lutego 2016 r. władze Bośni i Hercegowiny złożyły wniosek o członkostwo w Unii Europejskiej. Wniosek ten nie został w drugim kwartale br. rozpatrzony przez Radę. Kwestiami blokującymi postępy w integracji były konieczność dostosowania układu SAA do członkostwa Chorwacji w UE (kwestie handlowe) oraz ustanowienie mechanizmu koordynacji w sprawach europejskich. Separatystyczne dążenia Republiki Serbskiej są czynnikiem cały czas hamującym reformy w BiH, a tym samym postęp na ścieżce integracji z UE.

W grudniu 2016 r. BiH otrzymała kwestionariusz w sprawie członkostwa w UE – w trzecim kwartale pojawiły się deklaracje ze strony BiH, że odpowiedzi będą gotowe w czwartym kwartale (co raczej nie zostanie dotrzymane). 18.09 BiH podpisała z opóźnieniem traktat ustanawiający Wspólnotę Transportową. Nie doszło do tego na szczycie w Trieście (12.07.2017 r.) ze względu na brak zgody Republiki Serbskiej – entitetu wchodzącego w skład BiH.

W maju 2019 r. Komisja przyjęła opinię i towarzyszące jej sprawozdanie analityczne dotyczące wniosku Bośni i Hercegowiny o członkostwo w UE. W opinii określono 14 kluczowych priorytetów, które Bośnia i Hercegowina musi spełnić, aby otrzymać rekomendację dotyczącą otwarcia negocjacji akcesyjnych w obszarach demokracji, praworządności, praw podstawowych i reformy administracji publicznej.

W drugiej połowie 2021 r. znacząco pogorszyła się sytuacja polityczna w BiH – doszło do największego kryzysu od czasu zakończenia wojny. Pod koniec lipca ustępujący Wysoki Przedstawiciel ONZ V. Inzko narzucił zmiany Kodeksu karnego dot. zakazu negowania ludobójstwa w BiH, w związku z czym przedstawiciele władz Republiki Serbskiej rozpoczęli bojkot prac instytucji państwowych. Dodatkowo, serbski członek Prezydium BiH M. Dodik zapowiedział utworzenie planu wyjścia Republiki Serbskiej z szeregu instytucji państwowych BiH, w tym armii, systemu podatkowego i sądowego BiH. Władze Republiki Serbskiej, podobnie jak Rosja, nie uznają także mandatu nowego Wysokiego Przedstawiciela ONZ Christiana Schmidta (DE), który sprawuje funkcję od 1 sierpnia 2021 r. (podnosząc wadliwość jego wyboru).

W 2021 r. odnotowano także znaczący regres, jeśli chodzi o harmonizację polityki zagranicznej BiH ze Wspólną Polityką Zagraniczną i Bezpieczeństwa UE (w 2020 r. 70%, w sierpniu 2021 r. jedynie 43%). Pomimo kryzysu, KE kontynuuje wsparcie procesu integracji europejskiej BiH, w szczególności w ramach IPA III, a wytycznymi dla procesu reform w tym państwie pozostaje 14 priorytetów zawartych w opinii KE z 2019 r. w sprawie wniosku BiH o członkostwo w UE.

13 grudnia 2022 r. przyznano BiH status kraju kandydującego do UE, pod warunkiem, że podejmie zalecane kroki, by wzmocnić praworządność, walkę z korupcją i przestępczością zorganizowaną, zarządzanie migracją i prawa podstawowe.

8 listopada 2023 r. Komisja Europejska wydała zalecenie, by negocjacje akcesyjne z Bośnią i Hercegowiną rozpocząć, gdy kraj ten spełni wymagane kryteria członkostwa. W grudniu 2023 r. przywódcy UE wyrazili gotowość, by otworzyć negocjacje akcesyjne, gdy Bośnia i Hercegowina osiągnie ten etap.

W marcu 2024 r. przywódcy UE zgodzili się na rozpoczęcie negocjacji akcesyjnych na podstawie zalecenia Komisji z 12 marca 2024 r. Zwrócili się do Komisji o przygotowanie w tym celu ram negocjacyjnych. Zwrócili się też do Rady, by je przyjęła po tym, jak Bośnia i Hercegowina podejmie wszystkie odpowiednie kroki określone w sprawozdaniu Komisji z 12 października 2022 r.

7. Polskie zaangażowanie w BiH

Według danych NBP, polskie inwestycje na koniec 2022 r. wyniosły 40,3 mln EUR. W 2021 r. było to 36,6 mln EUR.

Od maja 1994 r. do grudnia 2005 r. polskie inwestycje w BiH osiągnęły wartość zaledwie 153.361 USD. Były to inwestycje firmy „Organika” z Malborka w utworzenie firmy Organika BH w Sarajewie (64.457,60 USD), Raiffeisen International w system bankowy (27.878,04 USD) oraz kilkutysięczne inwestycje innych polskich firm w drobną produkcję i wymianę handlową. Ponadto w 2006 r. Organika S.A. zakupiła za 5,4 mln EURO w aukcji publicznej prywatyzowaną fabrykę chemiczną „Polihem” w Tuzli, znajdującą się w stanie upadłości. Polska firma (ZRE Katowice) prowadziła w 2009 r. remont kapitalny jednego z bloków elektrociepłowni w Tuzli, duże zainteresowanie rynkiem bośniackim wykazuje szereg polskich przedsiębiorstw działających m.in. w branży maszyn górniczych (m.in. grupa FAMUR i REMAG). W latach 2006 – 2022 osiągnęły one wartość ponad 36 mln EUR.

Największymi polskimi inwestorami w BiH (z kapitałem zakładowym ponad 50 tys. euro) są Payten d.o.o. Sarajevo (Asseco South Eastern Europe SA), INTER CARS d.o.o. Sarajevo (INTER CARS S.A.), Vibrofloors BH d.o.o., Arkadius d.o.o. Trn, ORGANIKA BH d.o.o. Sarajevo (Malborskie Zakłady Chemiczne "Organika" SA), LPP BH d.o.o. Banja Luka (LPP S.A. Gdańsk); Aliplast Aluminium Systems d.o.o. Konjic, (Aliplast Sp. z o.o., Lublin).

Bośnia i Hercegowina była jednym z krajów Bałkanów Zachodnich objętych programem promocyjnym „Aktywizacji eksportu na wybranych rynkach”. Polska – promowała eksport towarów z branży rolno-spożywczej oraz maszyn i urządzeń, w tym górniczych.

8. Polskie placówki ekonomiczno-handlowe w Bośni i Hercegowinie

Ambasada RP w Sarajewie
ul. Višnjik 20
71 000 Sarajevo
Tel. +387 33 290 500
Fax. +387 33 290 519
e- mail: sarajewo.amb.sekretariat@msz.gov.pl

9. Placówka Bośni i Hercegowiny w Rzeczypospolitej Polskiej

Ambasada Bośni i Hercegowiny w Warszawie
ul. Humańska 10
00-789 Warszawa
Tel. + 22 856 99 35
Fax. +22 848 15 21
e-mail: sekretariat@ambasadabih.pl